

Voorwoord

Het jaar 2025 is voor het Kenniscentrum een jaar van ontwikkeling geweest: bestuurlijk, inhoudelijk, [technisch \(het ontwerpen van een inclusief hek\)](#), en ook op het gebied van digitale zichtbaarheid. Met elders in dit jaarverslag beschreven ontwikkelingen laat het Kenniscentrum zien niet stil te staan, maar actief te blijven inzetten om haar doelstellingen te realiseren: natuur- en recreatiegebieden toegankelijk voor iedereen!

Goede toegankelijkheid en bruikbaarheid van de natuurlijke omgeving voor iedereen zou vanzelfsprekend moeten zijn. Toch ondervinden veel mensen obstakels. Wij weten hoe die vaak eenvoudig opgelost kunnen worden [en bieden iedereen graag de helpende hand](#). De terreinbeheerders en mensen uit de doelgroep vragen ons al jaren om advies: de kerntaak van ons Kenniscentrum. De noodzaak om aandacht te besteden aan de toegankelijkheid van de gebieden bleek ook dit jaar weer.

Adviezen

Kenniscentrum Groen & Handicap is een onafhankelijke ANBI-stichting die sinds 1989 veel adviezen heeft uitgebracht over toegankelijke natuur en recreatie. In de afgelopen jaren zijn niet alleen bijna alle Nationale Parken één of meer keer bezocht; ook voor veel terreinen in beheer bij Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, de provinciale landschappen en waterleidingbedrijven werd een advies uitgebracht. De [vele](#) kennis die we hebben verzameld, o.a. in ons Handboek, brengen we in de praktijk door het geven van concrete, praktische, uitvoerbare adviezen.

Parken

In 2025 hebben wij bijzondere aandacht besteed aan de toegankelijkheid van (stads-) parken. Wij hebben een richtlijn ontwikkeld die voor alle parken toepasbaar is. In het komend jaar (2026) willen we daarmee op een grootschalige manier naar buiten treden. Ook is een inspiratiedocument voor Nationale Parken opgesteld.

Bestuur

In de bestuurssamenstelling is een forse wijziging opgetreden. De heer Kees Kuijken is, na 18 jaar, teruggetreden als voorzitter, en heeft de voorzittershamer overgedragen aan Herman Brink. De heer Kuijken blijft als adviseur wel actief verbonden met het Kenniscentrum. Herman heeft meer dan 40 jaar bij Staatsbosbeheer gewerkt in diverse functie en leidinggegeven aan het beheer van natuurgebieden in diverse delen van Noordoost Nederland. Daarnaast is het bestuur versterkt met het lidmaatschap van Eelke Kelderman. Zij is niet nieuw in onze geledingen, want zij heeft afgelopen tijd bijgedragen aan het werk, o.a. vanuit haar rol als reisblogger. Verdere versterking van het bestuur en het uitbreiden van vrijwillige medewerkers is echter nog steeds dringend gewenst om ook in de komende jaren bij te dragen aan het voor iedereen toegankelijker -laten- maken van onze mooie parken, bos-, natuur- en recreatiegebieden. We willen onze organisatie graag versterken op het vlak van technische kennis, op het gebied van toegankelijkheid, en zijn naarstig op zoek naar een secretaris, zodat onze secretaris-penningmeester zich volledig kan richten op het financieel beheer.

Het bestuur van Kenniscentrum Groen & Handicap

Kenniscentrum Groen & Handicap

Inleiding

Onze vrijwilligersorganisatie Kenniscentrum Groen & Handicap is opgericht met de overtuiging dat natuur, landschappen, parken en openbare recreatieruimten toegankelijk moeten zijn voor iedereen, ongeacht hun fysieke of mentale mogelijkheden. Wij geloven in een inclusieve samenleving waarin ieder persoon kan genieten van de schoonheid en de voordelen van de natuur. Door gevraagd en ongevraagd advies te geven en samen te werken met diverse stakeholders, streven wij naar een wereld waarin toegankelijkheid geen uitzondering maar norm is.

Missie

Onze missie is om een brug te slaan tussen de natuur en alle maatschappelijke groepen, inclusief mensen met lichamelijke of verstandelijke beperkingen. Wij bieden advies over bereikbaarheid, toegankelijkheid, bruikbaarheid en informatievoorziening en zetten ons in voor een inclusieve benadering van natuurbeleving. [Door onze rapportages kostenneutraal aan te bieden en samenwerking met professionals en ervaringsdeskundigen te zoeken](#), willen wij bijdragen aan het creëren van toegankelijke recreatieruimten die iedereen uitnodigen om te verkennen en te genieten.

Doelstellingen

1. **Advies en Ondersteuning:** Wij bieden advies aan organisaties, gemeenten, gehandicaptenorganisaties, onderwijsinstellingen en particulieren over hoe zij hun natuurgebieden en recreatieruimten toegankelijk kunnen maken. Onze rapportages (op kostenneutrale basis) bieden praktische en haalbare oplossingen, gebaseerd op de behoeften van de doelgroep.
2. **Samenwerking en kennisdeling:** Wij werken nauw samen met professionals, experts en direct betrokkenen bij de doelgroep. Door hun inzichten en ervaring te integreren in onze adviezen, zorgen wij voor een inclusieve benadering van toegankelijkheid.
3. **Kennis vergaren**
Bij elke schouw, elk advies en elk overleg doen wij praktische kennis en nieuwe inzichten op. Deze kennis verzamelen wij in het handboek Samen op Pad, dat wij gratis via de website ter beschikking stellen. Onze adviezen zijn openbaar en worden via de website beschikbaar gesteld.
4. **Educatie en Bewustwording:** Wij organiseren workshops en informatiebijeenkomsten om bewustwording te creëren over het belang van toegankelijkheid in de natuur. Door onze kennis te delen, hopen wij anderen te inspireren om ook stappen te zetten richting [een](#) toegankelijker omgeving.
5. **Lobby en Beïnvloeding:** Wij zetten ons in om beleidsmakers en organisaties te beïnvloeden, zodat toegankelijkheid meer prioriteit krijgt en vast onderdeel is in de planning en ontwikkeling van natuurgebieden en recreatieruimten. Wij pleiten voor inclusieve ontwerpen en beleid dat al in de planvorming rekening houdt met de behoeften van alle gebruikers.

Kernwaarden

- **Inclusiviteit:** Wij geloven dat iedereen moet kunnen genieten van de natuur, ongeacht hun beperkingen.

- Samenwerking: Wij werken samen met verschillende stakeholders om de meest effectieve en duurzame oplossingen te realiseren.
- Empowerment: Wij geven de doelgroep een stem in het proces en zorgen ervoor dat hun ervaring en behoeften centraal staan in ons advies.
- Kwaliteit: Wij streven naar hoge kwaliteitsnormen in onze adviezen en rapportages, zodat deze daadwerkelijk impact hebben op de toegankelijkheid van de natuur.

Toekomstvisie

Wij zien een toekomst voor ons waarin natuur, landschappen, parken en openbare recreatieruimten toegankelijk zijn voor iedereen. Een wereld waarin alle mensen, ongeacht hun beperking, de kans krijgen om de natuur te verkennen, te beleven en ervan te genieten. Door onze inspanningen hopen wij een positieve verandering teweeg te brengen, zodat toegankelijkheid niet slechts een doel is, maar een vanzelfsprekendheid in onze samenleving.

Samen bouwen we een inclusieve [natuurervaring](#) voor iedereen.

Wij geven informatie over de toegankelijkheid van natuur- en recreatiegebieden, niet alleen op de website www.natuurzonderdrempels.nl, maar ook in nieuwsbrieven en brochures.

Bestuur

Het bestuur is met ingang van 15 maart 2025 versterkt met de komst van Eelke Kelderman. Zij brengt haar ervaringsdeskundigheid in, die ze heeft opgedaan als reisblogger (<https://www.eelkedroomt.nl/>). Zij is tekstschrijver en ook bestuurslid van Stichting Nederlands Keurmerk voor Toegankelijkheid. Tevens is op die datum Herman Brink toegetreden als voorzitter van het bestuur, en is de heer Kees Kuijken na 18 jaar teruggetreden als voorzitter. [Kees blijft gelukkig nog verbonden als adviseur.](#)

Koninklijke onderscheiding Kees Kuijken

In april is onze (inmiddels oud-) voorzitter Koninklijk onderscheiden door Zijne Majesteit de Koning. Vanwege bijzondere persoonlijke omstandigheden kon Kees deze onderscheiding pas op 18 september uit handen van burgemeester Falgun Binnendijk van de gemeente Heemstede in ontvangst nemen. Op een bijzondere bijeenkomst bij hem thuis kon Kees de versierselen, die behoren bij de benoeming als Lid in de Orde van Oranje-Nassau aangeboden krijgen. Een eervolle erkenning voor o.a. de jarenlange inspanningen bij het Kenniscentrum!

Bestuursvergaderingen in 2025

Naast veel e-mailverkeer en telefonisch contact tussen de bestuursleden vonden vijf bestuursvergaderingen plaats via zoom. Deze digitale vorm van overleggen scheelt veel reistijd en wij hopen hiermee nieuwe bestuursleden verspreid over Nederland aan te trekken.

Ambassadeurs

Wij prijzen ons gelukkig dat wij tien ambassadeurs hebben. Zij zijn onze oren en ogen in het veld. Wij hopen dat er nog meer mensen zijn die ons op deze wijze willen helpen.

Wie wil ons helpen?

Kenniscentrum Groen & Handicap is dringend op zoek naar één of meer vrijwilligers die deskundig zijn op het gebied van wandelingen voor mensen met loophulpmiddelen en ons willen ondersteunen met het doen van schouwen en het geven van adviezen.

Wij denken aan mensen die op dit gebied werken of hebben gewerkt. Bijvoorbeeld als therapeut in de revalidatie of als zorgverlener dan wel als ervaringsdeskundige.

Groen & Handicap wordt regelmatig gevraagd om, verspreid over het land, terreinen te 'schouwen' en te adviseren over de verbetering van de toegankelijkheid. Groen & Handicap beschikt nu slechts over één adviseur, maar wil daar niet volledig afhankelijk van zijn.

Tevens kunnen wij nog een paar handen gebruiken bij het onderhouden van onze sociale media. Heb jij tijd over en vind je het leuk om ons te helpen? Wij horen graag van je!

Ook vinden wij het belangrijk dat vrijwilligers verspreid zijn over het land.

Heb je ervaring, goede ideeën, ben je enthousiast en wil je je inzetten? Laat het ons weten! Je bent van harte welkom! Wil je meer informatie of je aanmelden, stuur dan een e-mail naar info@natuurzonderdrempels.nl. Meer informatie over het Kenniscentrum kunt u ook vinden op www.natuurzonderdrempels.nl.

Visitaties en adviezen

Op 16 april is in Deurze, nabij Assen, het Huis van de Drentsche Aa geopend. Een informatievoorziening van en voor het Nationaal Park Drentsche Aa. Op verzoek van het secretariaat van het NP hebben twee bestuursleden van het Kenniscentrum het Huis bezocht en beoordeeld op alle aspecten van toegankelijkheid, en een advies uitgebracht om ook de laatste puntjes op de i te zetten.

Met het Nationaal Park Weerribben-Wieden is afgesproken de komende tijd samen te werken om voor dit NP de toegankelijkheid te verbeteren.

Vanuit het Kenniscentrum is een pitch gehouden bij een Algemene Bestuursvergadering van het Samenwerkingsverband Nationale Parken, met de oproep nog meer werk te maken van toegankelijkheid voor mensen met een beperking, en te overwegen gezamenlijk op zoek te gaan naar subsidiemogelijkheden voor nog betere voorzieningen.

Een delegatie vanuit het Kenniscentrum heeft op 25 juni het officiële startsein voor de pilot Toegankelijke Fietsroutes Drenthe bijgewoond. In een feestelijke bijeenkomst bij Restaurant Wollegras in Weiteveen gaf Pascal Schrik, wethouder gemeente Emmen en lid Algemeen Bestuur Recreatieschap Drenthe, het startschot.

Samen met [duofietsgebruikers](#) en onder grote belangstelling van betrokken organisaties, belangenvertegenwoordigers en geïnteresseerde inwoners, verkende wethouder Schrik als eerste de nieuwe toegankelijke fietsroute. Met deze pilot zet Drenthe een belangrijke stap in het bevorderen van inclusieve recreatie voor iedereen, ongeacht mobiliteitsbeperking.

Op 30 september openden de wethouders van Gouda en Waddinxveen een toegankelijke route in natuur- en recreatiegebied 't Weegje. Het gaat in totaal om vijf gebieden: het Gouwebos, 't Weegje, Goudse Hout, Reeuwijkse Hout en het Loetbos. Vanwege de eerdere betrokkenheid van Groen & Handicap zijn ook hier enkele bestuursleden aanwezig geweest, [en zij hebben kunnen](#) ervaren dat ook hier mensen vanuit een rolstoel kunnen genieten van de natuur.

Groen en Handicap heeft samen met ervaringsdeskundigen een Richtlijn voor parken en groengebieden ontwikkeld. Voor het natuurgebied Zuilen is tijdens een bezoek aan het toekomstige park in november 2025 gebleken, [dat een groot deel van de half verharde paden al goed toegankelijk is](#). In het definitieve plan zien we dat de ontwerpers de richtlijn zorgvuldig hebben toegepast.

Projecten en andere activiteiten

In 2025 heeft het Kenniscentrum actief deelgenomen aan een aantal netwerkbijeenkomsten rond het thema toegankelijkheid, georganiseerd door Staatsbosbeheer. De organisator, Loek Hesemans, heeft allerlei vertegenwoordigers van organisaties bijeengebracht om informatie en kennis te delen, en op die manier elkaar, en elkaars organisaties verder te helpen op het pad van meer toegankelijke natuur- en recreatiegebieden te realiseren. Ministeries, Recreatieschappen, terreinbeheerders, ondernemers en belangenbehartigers uit de recreatiewereld hebben elkaar geïnspireerd.

Met het Nationale Parkenbureau wordt regelmatig afstemming gepleegd om te verkennen hoe we in samenwerking met de 21 nationale parken in Nederland, [deze gebieden beter toegankelijk kunnen maken](#). Zo is een inspiratie-richtlijn voor nationale parken opgesteld in samenspraak

met de coördinatoren voor de nationale parken. Deze richtlijn geeft aan welke uitgangspunten en voorzieningen van belang zijn voor een goede toegankelijkheid van natuurgebieden: Bereikbaarheid, Toegankelijkheid en Bruikbaarheid van voorzieningen (BTB).

Het Kenniscentrum heeft kennis gemaakt en een samenwerkend overleg opgezet met de oprichters en directeurs van Moving Beyond Limits (MBL). Een actieve club, die met inzet van allerlei vrijwilligers het bekende Pieterpad voorziet van alternatieve omleidingsroutes, waardoor mensen met een beperking dit pad ook kunnen afleggen.

Vanuit genoemde afstemming met het Nationale Parkenbureau en MBL is het idee ontstaan een pilotproject proberen van de grond te krijgen om in enkele nationale parken bijvoorbeeld de aanleg en verbetering van langere all-terrain routes voor rolstoelen te realiseren, met de daarbij horende voorzieningen, zoals parkeergelegenheid, mindervaliden toilet, goede bewegwijzering, informatievoorzieningen, etc. Gezien de beperkte middelen waarover de nationale parken beschikken is het noodzakelijk forse subsidiebijdragen aan te boren, bijvoorbeeld van de Nationale Postcodeloterij, ministeries, misschien in combinatie met Interreg van de Europese Unie.

Groen en Handicap heeft samen met ervaringsdeskundigen een Richtlijn voor parken en groengebieden ontwikkeld.

Tijdens een bezoek aan een toekomstig park, natuurgebied Zuilen in november 2025 bleek dat een groot deel van de half verharde paden al goed toegankelijk is. In het definitieve plan zien we dat de ontwerpers de richtlijn zorgvuldig hebben toegepast.

In het verslagjaar is er achter de schermen gewerkt aan het vernieuwen en actualiseren van onze website. In het nieuwe jaar zal het geheel opgeleverd worden.

Groen & Handicap is via Julie Taal van de stichting 'Moving Beyond Limits' in contact gekomen met Roger Daal van RD Mobility, die heeft aangegeven te willen helpen met het ontwikkelen van een land- c.q. veehek dat toegankelijk is voor rolstoelgebruikers (rolstoel, handbike, scootmobiel e.d.). Het gaat ook om mensen met een beperkte hand- en/of armfunctie. De hoop en verwachting is, dat ook deze ontwikkeling in 2026 tot een bruikbaar en passend model gaat leiden.

Ambassadeurs

Wij prijzen ons gelukkig dat wij tien ambassadeurs hebben. Zij zijn onze oren en ogen in het veld. Echter willen wij als Groen en Handicap al onze doelen bereiken, dan hebben wij meer ambassadeurs nodig.

Wat vragen wij van een ambassadeur?

Je gaat ons helpen bij het nalopen van wandelpaden en ondersteunen bij visitaties. Het mooie is dat je zelf je tijd kunt indelen.

Wie komt ons helpen?

Informatie en pers

GROENALLIANTIE OPENT TOEGANKELIJKE ROUTES

03-10-2025

OPENING WANDELROUTE IN 'T WEEGJE

Op 30 september openden de wethouders van Gouda en Waddinxveen een toegankelijke route in natuur- en recreatiegebied 't Weegje. Het gaat in totaal om vijf gebieden: het Gouwebos, 't Weegje, Goudse Hout, Reeuwijkse Hout en het Loetbos.

Op veel van de gemarkeerde routes zijn kleurrijke natuureducatie-panelen te vinden met leuke weetjes over dier- en plantensoorten.

"Met de opening van deze gemarkeerde wandelroute in 't Weegje zetten we een belangrijke stap naar een inclusieve natuur. De paden zijn breed, goed toegankelijk en zelfs bij nat weer begaanbaar, ook voor mensen met een beperking. Zo kan iedereen, ook in een rolstoel, van de natuur genieten."

Mooi dat het aantal groengebieden voor iedereen verder is uitgebreid. Hiermee sluiten we aan bij het VN-verdrag Handicap en laten we zien dat natuur er voor iedereen is. Betrokken ervaringsdeskundigen, onder wie Carla en Gary Weller, dachten actief mee.

De nieuwe routes zijn gerealiseerd in samenwerking met en grotendeels gefinancierd door de Provincie Zuid-Holland. Met het ontwikkelplan Groen voor Iedereen wil Groenalliantie Midden-Holland dat iedereen kan genieten van de natuur en recreatie in hun nabije omgeving.

=====

PILOT TOEGANKELIJKE FIETSRoutes IN DRENTH

Weiteveen, 25 juni 2025 – Met een feestelijke bijeenkomst bij Restaurant Wollegras in Weiteveen gaf Pascal Schrik, wethouder gemeente Emmen en lid Algemeen Bestuur Recreatieschap Drenthe, vanmorgen het officiële startsein voor de pilot Toegankelijke Fietsroutes Drenthe.

Samen met duo fiets gebruikers en onder grote belangstelling van betrokken organisaties, belangenvertegenwoordigers en geïnteresseerde inwoners verkende wethouder Schrik als eerste de nieuwe toegankelijke fietsroute. Met deze pilot zet Drenthe een belangrijke stap in het bevorderen van inclusieve recreatie voor iedereen, ongeacht mobiliteitsbeperking.

Toegankelijk genieten van het Drentse landschap

De nieuwe fietsroutes zijn ontwikkeld voor gebruikers van scootmobielen, elektrische rolstoelen, driewielers en doorfietsend. De routes sluiten zoveel mogelijk aan op het bestaande fietsknooppuntennetwerk en leiden gebruikers door de Drentse natuur en gezellige dorpen en steden. Ze zijn bedoeld voor zowel inwoners als toeristen en dagjesmensen die op een toegankelijke manier willen genieten van het Drentse landschap.

Financiën

Kenniscentrum Groen & Handicap is een ideële organisatie en heeft in principe geen vaste inkomsten om zijn doelstelling en activiteiten te bekostigen. Met bijdragen en subsidies van fondsen en andere organisaties probeert Groen & Handicap de benodigde geldmiddelen te verzamelen. Met name met het verlenen van adviezen over de toegankelijkheid worden geldmiddelen gegenereerd.

Zo werd er dit jaar één visitatie uitgevoerd. Met dit honorarium konden wij helaas onze kosten niet betalen. Het boekjaar 2025 hebben wij met een negatief resultaat afgesloten. Hierin zat wel een bedrag voor onze nieuwe website.

COLOFON

De heer Harry Helmich, secretaris-penningmeester

E-mail: secretaris@natuurzonderdrempels.nl

Website: www.natuurzonderdrempels.nl